

Erik Lindgren

POST-
historia från
Gillbergs härad
i Värmland

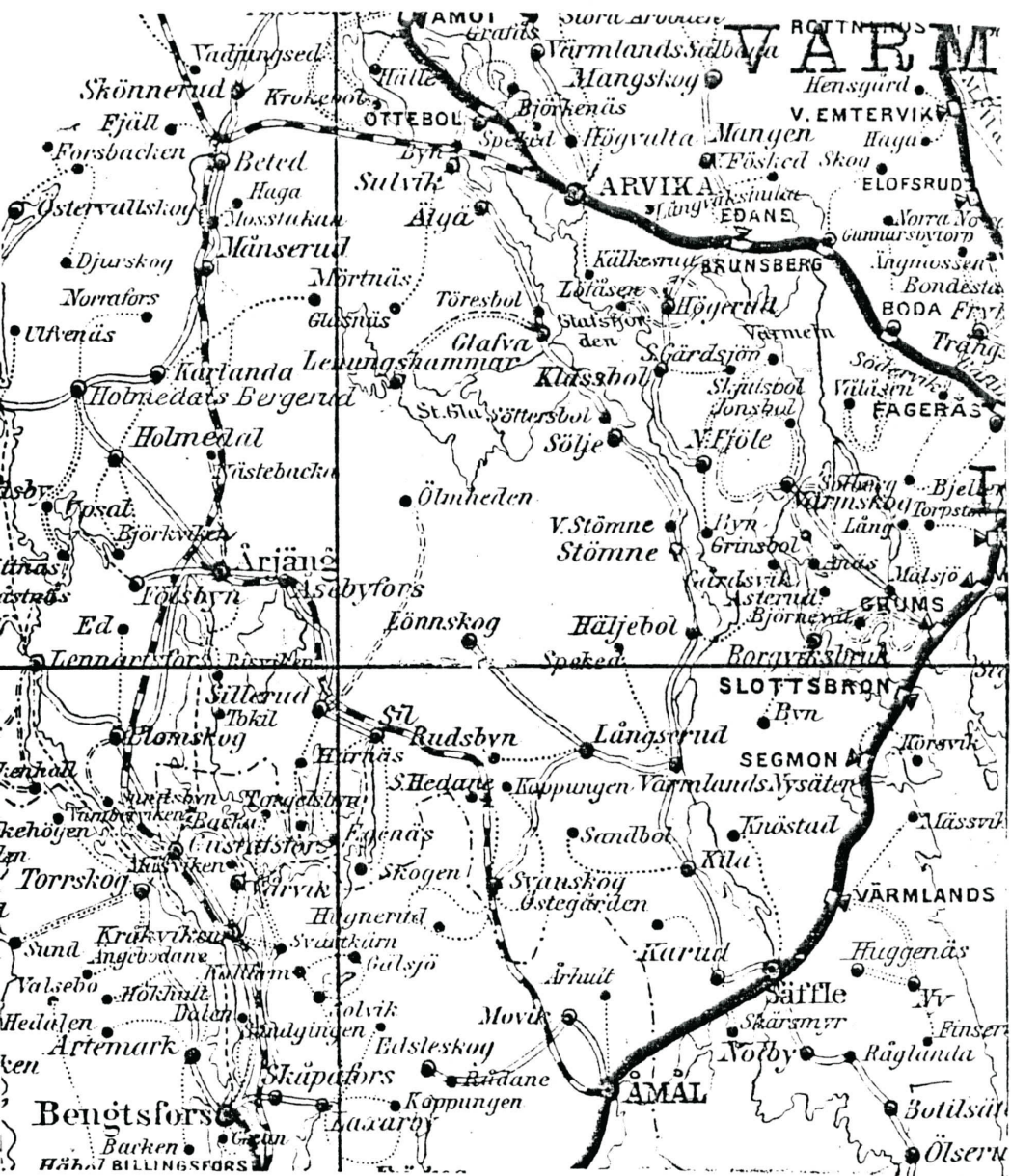
Innehåll

Ökne	3	Lönnskog	24
Norra Fjöle	10	Klässbol	25
Glava	12	Lenungs-	
Högerud	14	hammar	26
Högsäter	16	Glava glasburk	27
Långserud	21	Hillringsberg	28
Svanskog	23	Glava Senne-	
Värmskog	23	byn	28

Copyright 1995
Erik Lindgren

Posthistorisk skriftserie nr 258

Förlagan tillverkad 1995

Kartklippet är hämtat ur 1920 års post- och järnvägskarta. De streckade linjerna mellan Arvika och Bengtsfors resp Arjäng och Amål avser då projekterade järnvägar, som efter färdigställandet användes för postbefordran utan att poststationer öppnades i stationshusen med något undantag.

Förord

Med sina sju socknar hör Gillbergs härad till de mindre i Värmland. Dess läge kring Glavsfjorden påverkar i viss mån den geografiska belägenheten av samhällena och därmed också postens utveckling, även om häradet från postalhistorisk och framför allt filatelistisk synpunkt inte bjuder på sådana komplikationer som t ex Fryksdals härad (posthistorisk skriftserie nr 251-252). Postanstalterna presenteras i kronologisk ordning efter tillkomsten. För dem som öppnats samtidigt, d v s 1875 års poststationer, tillämpar jag bokstavsordning.

För var och en av postanstalterna söker jag berätta något om utvecklingen, om tillkomsten och avvecklingen och om något av skeendet under deras existensperiod. Så långt det är möjligt med arkivhandlingars hjälp söker jag i första hand berättelser på "gräsrotsnivå". Alla uppgifter är hämtade från handlingar i Postens centralarkiv samt ur Ernst Grapes bok "POSTKONTOR OCH POSTMÄSTARE". Om vid något tillfälle annan källa utnyttjas, anger jag det i texten.

Naturligtvis är det inte fråga om att beskriva postens utveckling i sin helhet på de olika orterna. Det blir i stället exempel på händelser av varierande slag som i någon mån belyser problem som uppstår i relationerna mellan Posten och samhället eller mellan Posten och dess anställda. I den mån jag lyckats få fram namn på poststationernas föreståndare och uppgifter om vid vilka tidsperioder de har arbetat, har jag lämnat sådana uppgifter konsekvent.

Den kortfattade posthistoria som presenteras på detta sätt, ibland med exempel på skriftväxling för att belysa speciella situationer vid vissa tillfällen, kan kompletteras av intresserade läsare vid besök på Postens centralarkiv i Stockholm. För att underlätta studier i arkivet uppger jag ibland diarienummer för vissa ärenden.

Sedan jag började ägna mig åt posthistorisk forskning i mitten av 1970-talet har Posten genomgått mycket stora förändringar. Jag tänker därvid inte bara på ändringar i den regionala indelningen, som t ex omorganisationer med den interna beteckningen PVO och den följande CRU utan också på vissa ändringar som föregick monolets formella upphörande 1992 och övergången till bolag 1994.

Vid 1992 års ingång genomfördes en divisionalisering av Posten. Därigenom ändrades förhållandena bland annat så att det på större orter finns olika chefer för de olika divisionerna. De mindre postkontoren har ingen formell chef utan en eller flera tjänstemän som lyder under chefen för brev- eller chefen för bank- och kassadivisionen på en större ort inom regionen. Med denna förändring har jag funnit det utsiktslöst att försöka få fram namn på dem som i realiteten varit platschefer på de olika postkontoren efter 1990-talets ingång. Även tidigare uppgifter har visat sig svåra att få fram, bland annat på grund av ändrad form för personalbokföring under 1970-talet. En senare tendens att lindra divisionaliseringens negativa verkningar har inte underlättat möjligheterna att få fram personaluppgifter.

I citat har jag moderniserat stavningen men inte gjort några ingrepp i texten. Även orternas namn återges i modern stavning. Jag är öppen för mina läsares synpunkter på häftet.

Växjö i januari 1995

Erik Lindgren

1855-12-01–
Namn Gillberga 1873-07-01–1911-03-31
Namn Värmlands Nysäter 1911-04-01–

Ökne

I Ökne nära Nysäter ca två mil norr om Säffle inrättades på grund av ett kungligt brev den 24 juli 1855 ett postkontor av lägre klassen (dvs *en postexpedition* enligt den tidens terminologi) den 1 december 1855. Östra Ämterviks, Fryksände, Vitsands och Östmarks sockenmän hade därmed noterat framgång med sin framställning.

Anders Fredrik Andersson, som hade varit postskrivare i åtta år, utnämndes till chef för posten i Ökne. Han fick uppleva postkontorets namn ändrat till Gillberga den 1 juli 1873. Namnändringen uppges ha gjorts för att undvika förväxling vid postsortering till den "*närliknande benämningen å postanstalten Okna i Östergötland*". Poststationen med namnet Okna hade öppnats den 16 oktober 1872. När en poststation öppnades i Okna i Jönköpings län med 1874 års ingång, fick den namnet Österökna, en försiktighetsåtgärd som möjligen också vidtogs för att undvika förväxling med Okna. Postnamnet Ökne hade, som framgår av ovanstående text, avvecklats ett halvt år innan den småländska Okna socken fick en poststation.

Från 1875 års ingång fick postmästare Anders Fredrik Andersson i Gillberga vara med om den stora omorganisation som följde på beslutet att postverket skulle ta över ansvaret för kronobrevbäringen. Detta beslut innefattade bl a tillkomsten inom Söderssyslets fögderi av 13 lantpoststationer, däribland i Kila, Långserud, Värmskog, Svanskog och Stavnäs (Sölje) för att nu nämna några av de nya poststationer som låg inom Anders Fredrik Anderssons revir. Beslutet omfattade också inrättande av åtskilliga postföringslinjer, däribland en mellan Gillberga och Säffle över poststationen i Kila. För denna upprättades kontrakt på olika delsträckor med F Norberg i Ökne, Olof Andersson i Norra Ed och O W Lindh i Säffle.

I Gillberga vikarierade under postmästare Anderssons ledigheter på 1880-talet postexpeditören Johan Edvin Ljungberg. Från sin horisont försökte han medverka till samhällets behov på ett objektivt sätt och skrev i november 1883 ett fem foliosidor långt brev till poststyrelsen. Han menade sig ha "*kommit till en stadgad övertygelse därom, att postkontoret (i Gillberga) under nuvarande förhållande icke har den för denna inrättning här i orten fördelaktigaste belägenheten*". Med orten avsåg han ett större område än en enda plats, den betydelse som man då för tiden gav ordet.

Från Säffle poststation utgick den nyssnämnda postföringslinjen till Gillberga och vidare norrut med ändpunkt i Ottebol nordväst om Arvika. Ljungberg ansåg att ett postkontor behövdes vid den sydliga punkten av denna långa linje. Det som fanns längst i norr sedan 1839 års ingång, d v s i Arvika var inte nog. Motivet var att linjen till Arvika var lång och via den förmedlades omfattande postmängder. Han tyckte att Gillberga postkontor skulle göra allmänheten en bättre tjänst, om det vore förlagt till Säffle vid Bergslagsbanan i stället för i glesbygden två mil längre norrut. Det fanns nämligen inte någon affärsverksamhet av betydelse i trakten av Gillberga. Därvarande postkontors andel av postområdets hela uppbörd utgjorde en mycket liten del av de 12.000 kronor som svarade mot den årliga frimärksförsäljningen vid de tio underlydande poststationerna Sillerud, Långserud, Kila, Högsättersby, Sölje, Glava, Älgå, Värmskog, Norra Fjöle och Högerud.

Detta var sannolikt funderingar av en vikarie vilka inte gillades av den ordinarie innehavaren av postmästarstolen i Gillberga, Anders Fredrik Andersson. Men det var ju sant att postkontoret var viktigt för omsorteringen av posten till underlydande poststationer, och som sådant skulle det vinna på att ligga i Säffle genom den snabbare behandling, som den ankommande posten skulle få i järnvägens närhet. Ett postkontor där skulle också ha kapacitet att sortera om posten till de på Värmlandsnäs belägna poststationerna Eskilsäter, Millesvik och Botilsäter, varigenom arbetet skulle underlättas för postkupén på Bergslagsbanan.

Flera andra tekniska skäl av intern art talade för att Gillberga postkontor borde flyttas till Säffle, där köpingen vid denna tid hade omkring 650 invånare. Tf postmästare Ljungberg pläderade också för att utnyttja ångbåtarna "Arvika" och "Byelfven" mera för postföring än vad dittills varit fallet och därigenom minska omfattningen av landsvägspostföringen till några poststationer nära ångbåtarnas tilläggsplatser. Han slutade sin långa framställning med en hemställan till poststyrelsen att vidta åtgärder för att flytta postkontoret till Säffle och att ersätta det i Gillberga med en vanlig lantpoststation. Hans brev var således en kanske oväntad hjälp för Säffleborna som redan 19 år tidigare hade gjort en framställning om att byta ut den då ettåriga poststationen i Säffle mot ett postkontor och sedan dess försökt förgäves flera gånger.

Bara några veckor efter att poststyrelsen fått det långa brevet från Gillberga kom en framställning från åtskilliga personer i Säffle om att ett postkontor skulle få inrättas i köpingen. I framställningen känner man igen flera av de argument som vid flera tidigare tillfällen hade åberopats för att posten i Säffle behövde högre status. Petitionärerna hade kanske haft samråd med tf postmästaren i Gillberga, för de framförde också synpunkter på Värmlandsnäs, vars tre poststationer

föreslogs "*subordinera under ett blivande postkontor i Säffle*" i stället för att såsom då var fallet lyda under postinspektionen i Göteborg. Framställningen avslutades med ännu ett argument som ger mig anledning att tro att tf postmästare Ljungberg hade samrått med petitionärerna. De framhöll nämligen att med ett postkontor i Säffle skulle det vara lättare

"erhålla daglig sjöpostkommunikation emellan Säffle och Arvika, vilket ej blott skulle medföra ekonomisk fördel för postverket, utan jämväl vara till synnerligt gagn för orter utefter Byälvens vattendrag, varest flera mjölkvarnar, järn- och sågverk, tvenne stora glasbruk och tvenne trämassfabriker, därav ett i närheten av Säffle köping, äro anlagda samt livlig affärsverksamhet drives".

Petitionen från Säffle skrevs under av bland andra domhavanden V Adlers, ordföranden i köpingens styrelse kaptan Christian Bratt och kronofogde A Ekström. Den skickades till postmästaren i Karlstad Carl August Zetterberg. Han lämnade vid översändandet till poststyrelsen synpunkter av intern postal art, vilka stämde väl överens med dem som postmästaren i Gillberga hade gett uttryck för.

Ett par av de skäl, som postinspektören i Göteborg påvisade, torde ha bidragit till att poststyrelsen inte den gången beslöt om bifall till framställningen. Det ena var att den med den planerade omorganisationen följdriktiga indragningen av poststationen vid järnvägen i Säffle "*icke torde hava antagits av de personer, vilka väckt fråga om sagde förändring*". De räknade antagligen med att få behålla järnvägspoststationen även om ett förvaltningspostkontor öppnades i Säffle.

Omorganisationen blev ändå delvis genomförd några år senare. Ett fullständigt postkontor inrättades den 1 januari 1887 i Säffle med samtidig indragning av de två där befintliga poststationerna. Detta framgår av posthistorisk skrift nr 231.

Däremot blev det inte gehör för synpunkterna från postmästaren i Gillberga. Det fullständiga postkontoret fick trots närheten till Säffle finnas kvar där till utgången av juli månad 1896. Dess förste ordinarie postmästare Anders Fredrik Andersson hade då hunnit efterträdas (år 1885) av Nils Svensson. Han befordrades till postmästare i Mönsterås i samband med indragningen av postkontoret i Gillberga.

Gillberga fick en vanlig poststation i stället för det indragna postkontoret. Till föreståndare antogs fröken Jenny Helena Lind, som närmast hade varit föreståndare för poststationen i Tidaholm. Efter en 20-årig period med enbart poststation fick Tidaholm sitt förvaltningspostkontor åter den 1 augusti 1896 och då blev Jenny Lind övertalig där. Hon fick i Gillberga behålla sitt årsarvode på 600 kr oförändrat.

I ett brev till poststyrelsen den 7 augusti 1901, som Jenny Lind skickade via postinspektionen i Göteborg, anhöll hon att få flytta Gillberga poststation från dess läge ca 500 meter från Ökne gästgiva-

regård till Nysäter på ungefär lika avstånd från gästgivaregården men åt motsatt håll. Den ditiills använda lokalen fordrade omfattande reparation för att bli beboelig vintertid. En förminskad reproduktion av slutet av hennes framställning återges här.

*Egarin af Nysäter har erbjudit sig att fram-
dessa bygga försande postlokal på en plats, ej
längre från Åkne gästgivarvärd än den nu be-
finnlige, fastän åt motsatt håll. Den nu ifråga
lätta lägenheten, ligger vid allmänna landvägen,
ej fullt 1 kilometer från Åkne och straxt ofrån-
för den s. k. Nysäters bron, hvilken bro måste
passeras af alla postherökarne, som bo på
östra sidan Byellsven. Många anse äfven
Nysäter som mera central plats för posten än
dessa, hvilket om så fordras, af många korre-
spondenter hvar besträffas.*

*Fid Åkne gästgivareri eller dess omedelbara
närhet, finnes ingen tillräcklig lägenhet för posten
utan alla äro upptagna. Anhålls därför ödmjukt
det Kungl. Styrelsen ville bifalla denna min
ansökan. Gillberga poststation den 7 Augusti
1901*

Jungbäck

Åtskilliga representanter för orten skrev ett särskilt brev till poststyrelsen den 22 augusti 1901 för att stödja Jenny Lind i framställningen, men en falang kom med moteld i ett brev den 26 augusti. Berörda postförrare intygade emellertid att de utan ändring i ersättningen var "villiga att utan vidare kostnad för postverket och enligt upprättade kontrakt befordra posten". Postförraren Gustaf Andersson skrev dessutom i ett särskilt brev till postinspektionen "såsom min och många korrespondenters åsikt att Nysäter är mera centralt och passande för poststationen, både för postförrare och den korresponderande allmänheten, än där den nu är".

Efter remissbehandling i vanlig ordning medgav poststyrelsen flyttningen genom beslut den 24 september 1901. Under Jenny Linds tid fick poststationen ändra namn till Värmlands Nysäter den 1 april 1911 (diarienummer 1 b 275/11).

Genom 1977 års för hela landet generella omorganisation blev Värmlands Nysäter ett s k lokalpostkontor i delegeringsgrupp 2.

I Värmland var man pionjär på tanken att postservice kunde förläggas till andra platser än i särskilda postkontor. Det var den tanke som så småningom realiserades i projektet under namnet "Nät 92". I en av postens regionala personaltidskrifter berättade informationschefen Bertil Enell om detta på sätt som framgår av tidningsurklippet på nästa sida. Det skulle några år senare komma till ett stort antal postkontor under den gemensamma benämningen "Post i butik", förlagda på flera olika slag av serviceställen.

Till samtliga postförvaltare,

angående indragning af postkontoret i Gillberga och öppnande af postkontor i Tidaholm.

Med innevarande juli månads utgång indrages postkontoret i Gillberga inom Vermlands län, hvarefter postutvexlingen å platsen kommer att ombesörjas genom poststation, benämnd Gillberga.

Den 1 nästkommande augusti öppnas postkontor i Tidaholm inom Skaraborgs län, samtidigt hvarmed den å platsen nu befintliga poststationen indrages. Stockholm, af Kongl. Generalpoststyrelsen, den 21 juli 1896.

Under Generalpostdirektörens frånvaro,

AXEL HUSBERG.

e. f.

Jacques Pramberg.

Det skulle dröja mera än tolv år innan tf postmästare Johan Edvin Ljungbergs förslag om att byta ut postkontoret i Gillberga mot en poststation förverkligades.

Selle—Gillberga—Heljebol.							
(Från den 25 augusti 1896)							
M. T. O. Th. F. L.	—	2,30	0,8	Selle postkontor	M. T. O. Th. F. L.	11,30	—
M. T. O. Th. F. L.	3,15	3,15		Norra Eds skjutstation	M. T. O. Th. F. L.	10,45	10,45
M. T. O. Th. F. L.	3,45	4,0	1,4	Killa poststation	M. T. O. Th. F. L.	10,0	10,15
M. T. O. Th. F. L.	5,30	6,30	1,2	Gillberga poststation	M. T. O. Th. F. L.	7,15	8,30
M. T. O. Th. F. L.	8,15	—	3,4	Heljebols poststation (gästgivarvärd)	M. T. O. Th. F. L.	—	6,0

Denna post får M. O. F. och L. ej affärdas från Gillberga till Selle förr, än posten från Svanskog (100) anlänt.

I tidtabellerna efter den 1 juli 1896 anges Gillberga inte längre som ett postkontor utan som poststation.

Värmlands Nysäter lever tack vare Posten

I Värmlands Nysäter, en liten ort på 300 personer, två mil från Säffle och fem mil från Karlstad, Arvika och Årjäng driver Posten ett projekt om service i glesbygd.

— Intresset för regionalpolitik och servicefrågor på landsbygden har ökat bland politiker och massmedia under senare år, och då är det viktigt att vi i Posten är med och påverkar, säger Gudrun Thorén på huvudkontoret.

Posten har startat fem projekt som alla handlar om utveckling av postkontor i glesbygd. I Värmlands Nysäter har man kommit längst, beroende på den snabba handläggning och det stora intresse som Säffle kommun visat.

Kommunen medverkar på olika sätt. Vissa eftermiddagar finns en tjänsteman från kommunen på Posten för information och konsumentrådgivning, man lämnar ut blanketter för till exempel byggnadslov, vattenprov och ansökan om föreningsbidrag, biljettbokning och det finns möjlighet att lämna in förbrukade batterier.

Beställer blommor och vin

— Vi har även avtal med systembolaget i Säffle som använder postkontoret som utlämningsställe. Det går att beställa blommor från en blomsteraf-

fär i Säffle. I dagarna har det också blivit klart att arbetsförmedlingen tillhandahåller aktuella platsjournaler, berättar Gudrun Thorén. De myndigheter som står närmast i tur är polisen och försäkringskassan som vi också hoppas ska medverka.

Kommunalsrådet Ingrid Einnevik i Säffle är mycket positiv till försöket.

— Samarbetet med Posten har fungerat mycket bra och vi kände ingen tvekan att säga ja till Posten när det gällde att behålla servicen och få vår glesbygd att fungera.

Krister Persson är kommunens eldsjäl i glesbygdprojektet och har många idéer hur man ska kunna utnyttja Posten.

— Biblioteket har öppet tio timmar i veckan. Posten skulle kunna ta emot beställningar och lämna ut böcker vid de tider då biblioteket är stängt. Men än återstår en del praktiska problem att lösa.

Hela Sverige ska leva

Kommunen planerar också att ha en utställning på postkontoret som visar hur tätorten växer och var bostadsbebyggelse och industrietableringar ska ske.

— Vi hoppas nu att de boende i Värmlands Nysäter verkligen utnyttjar våra tjänster på Posten så att postkontoret kan få vara kvar, säger Ingrid Einnevik.

Under försöksperioden har också besöken på postkontoret ökat med inte mindre än tio procent sedan senaste kundmätningen för några år sedan.

— Egentligen är väl ökning-
en ännu något större eftersom de vanliga besöken minskat i antal i takt med att våra kunder skaffar sig postgiro och motbokslosa konton, säger kommunpostmästaren Karl-Erik Linelius i Säffle.

Egentligen startade glesbygdprojektet med en inventering i hela Säffle kommun med anledning av kampanjen "Hela Sverige ska leva".

— Vi bildade åtta studie-cirklar bara i Nysäter, berättar Lena Edvinsson i Nysäters bygdkommitté.

— Eftersom Posten och dess service kom upp som en viktig punkt inom alla cirkelarna blev det angeläget för alla att diskutera Postens vara eller icke var på orten.

Vid ett stormöte, dit över par hundra personer, kom visade det sig att ortsbarnas viktigaste krav på Posten var ändrade öppettider på vardagar och dessutom att postkontoret skulle vara öppet på lördagar. Krav som de också fick igenom.

— Posten ska svara för att alla hushåll i landet har en regelbunden postgång och tillgång till kassaservice, säger Gudrun Thorén.

— Därför är satsningen på samverkan med kommuner, andra myndigheter och affärer viktig för att vi ska klara vår målsättning. Men det är inte säkert att det alltid kommer att gå till som det gör i Värmlands Nysäter utan vi får pröva oss fram med olika alternativ.

BERTIL ENELL

Den på motstående sida återgivna artikeln omnämns överst på s 7. I det sammanhanget berört projekt "Nät 92" har kommit att omfatta ett stort antal "Post-i-butik" och även ett antal "Närpost". I publikationen "Meddelande Minnespoststämplor" kan man kontinuerligt följa förändringarna. Utan uppgift om datum för övergång till nya serviceformer ger också Postens interna telefonkatalog viss vägledning. Jag har valt att nedan återge en del av en sida i telefonkatalogen för november 1995. Där är bl a Glava återgett som Post-i-butik (Pib). Som framgår av texten på sid 13, lämnades posten i Glava på entreprenad 1994, men enligt "Meddelande Minnespoststämplor" ändrades serviceformen till postkontor den 1 april 1996. Förändringar sker snabbt.

GEMLA RK Vxö Kvarnvägen 18, 360 32 GEMLA

Öppet M-F 14.30-18.00, L Stängt

Kassa ..... 0470-672 40 PK.GEML

GENARP 040-48 00 26 GEN RKMö Häckebergav.13, 240 13 GENARP

Öppet M-F 09.30-13.00, 15.00-18.00, L Stängt

GENEVAD (Pib) 0430-703 24 RK Vxö Geva Kiosken, 312 02 GENEVAD

Öppet M-F 10.00-17.30 Kontaktpostkontor:Posten Entreprenadservice 035-18 36 66

GETINGE RK Vxö Stationsgatan 5, 310 44 GETINGE

Öppet M-F 09.00-10.00, 12.30-17.30, L 10.00-12.00

Telefax 035-543 15

Kassa ..... 035-542 13 PK.GETI

Utdelning 035-544 40

GIDEÅ (Np) 0663-400 08 GI RKSvl 890 37 GIDEÅ

Kontaktpostkontor: Husum

GIMO GIMO RK Up Köpmansgatan 3, 740 52 GIMO

Öppet M-F 09.30-17.30, L 10.00-12.00

Telefax 0173-403 33

Kassa 0173-403 33

Kassa/utdelning 0173-400 10

GISLAVED RK Vxö Köpmangatan 8, 332 01 GISLAVED

Öppet M-F 09.00-18.00, L 10.00-12.00

Telefax 0371-106 40

Kassa ..... 0371-100 47 PK.GISL

Rydh Maj ..... 0371-135 82 PK.GISLPM Resultatombudschef

Åkerstrand Pernilla ..... 0371-51 16 39 PK.GISLRG Privatekonom

Carlsson Kent ..... 0371-139 01 DGA.BGISLKCA Produktionschef

010-247 16 69

Utdelning ..... 0371-147 00 DGA.BGISL

GLANSHAMMAR (Pib) 019-46 50 18 RK Öbr 700 21 GLANSHAMMAR

Öppet M-F 15.00-18.00, L Stängt

GLAVA (Pib) 0570-403 70 RK Kst Erik Karlssons Säg och Hyvleri AB, Posthuset, Box 39, 670 20 GLAVA

Öppet M,O-F 14.30-16.30 Ti 14.30-16.30, 17.00-18.00, L Stängt Kontaktpostkontor: Arvika

GLEMMINGEBRO (Pib) 0411-220 90 RKMö Brinks Lanthandel, Glemminge 47, 270 21 GLEMMINGEBRO

GLIMÅKRA (Pib) 044-428 22 GLIM RKMö Maries Tobak, Storgatan 13, 280 64 GLIMÅKRA

Öppet M-F 09.00-10.00, 15.30-17.30, L Stängt

GLIMÅKRA Utdelning 044-421 01 RKMö

Norra Fjöle

Sedan poststyrelsen hade fått regeringens bemyndigande år 1860 att inrätta poststationer som speditjonskontor åt postförvaltarna, tillkom med början i februari 1861 ett mindre antal poststationer på landsbygden efter hand som kommunikationer mellan poststyrelsen och länsstyrelserna ledde till resultat. Inrättandet av förenade post- och järnvägsstationer bidrog till att antalet poststationer i vårt land börjande närma sig 400 under år 1873. Men det var först med kronobrevbäringsreformen under åren 1874 - 1876 som antalet poststationer ökade markant. I Värmland genomfördes denna reform vid 1875 års ingång men länet fick en poststation ett år tidigare, nämligen i Norra Fjöle. Till föreståndare för denna utsågs handlanden Joh. C. Plate, varom han fick bekräftelse genom det brev från vikarierande postmästaren i Karlstad, Johan Albert Olsson, som återges här.

Joh. C. Plate

*Efter denna skänsel uppdrag för
skulle härmed underretas eder denna,
att sedan kung. Generalpoststyrelsen beslutat
med nästseende års ingång inrätta
poststation vid Norra Fjöle, vi därför
äro försämrade för denna skänsel uppdrag,
i hvilka ämnen vi hinner oss åtgärda
ett ämne avseende på förändringar
1874. utas därefter Karlstad Postmästare
den 12. November 1874.*

J. A. Olsson

Plates tid i postverkets tjänst var mycket kort. Han avträdde befattningen så snart det stod klart att göromålen inbegrep skyldighet att forsla post till och från Edane. Kommissionslantmätaren Claes Ferdinand Hellgren efterträdde honom men ersattes med en vikarie under tiden maj - oktober 1874 på grund av att Hellgren behövde vara tjänstledig. Som vikarie anlätades Hellgrens dotter Helena Sophia.

Med 1875 års ingång fick Hellgren flera arbetsuppgifter på grund av att den då genomförda kronobrevbäringsreformen tillförde området flera nya poststationer. Han tog detta till intäkt för att begära högre ersättning än de 240 kr per år, som han hade haft sedan starten. Han skrev följande den 8 april 1875 till poststyrelsen:

"Som göromålen vid Norra Fjöle poststation blivit betydligt tillökta, sedan nya poststationer blivit öppnade i Grum, Vermskog, Högerud och Högsäter, med vilka stationer post utväxlas två gånger i veckan vid olika tider, de flesta gånger nattetid, samt dessutom blivit tillökta med en postlinje Karlstad - Norra Fjöle, men däremot undertecknads inkomster blivit betydligt minskade genom överflyttning på andra stationer av lösväskor, så vågar undertecknad hos Kungl. Generalpoststyrelsen ödmjukast anhålla att poststationsföreståndarearvodet vid Norra Fjöle måtte bli höjt till 500 kronor per år".

Ortstämpelsamlande filatelister noterar kanske att Hellgren stavade namnet Grums utan s på slutet. Så hette poststationen vid starten men det ändrades till Grums efter kort tid.

Postmästare Andersson i Gillberga gav Hellgren gott vitsord under den följande remissbehandlingen och tillstyrkte ansökan. Ärendet komplicerades emellertid av att den från början utsedde föreståndaren J C Plate nu erbjöd sig att överta befattningen med oförändrat arvode 240 kr. Det hela slutade med att Hellgren fick hålla till godo med oförändrat arvode med risk att eljest förlora befattningen. Det höjdes senare till 300 kr.

I ett brev den 26 juni 1885 till poststyrelsen begärde Hellgren att få flytta poststationen till Norra Skassås i Stafnäs socken. Där hade han sitt hemman. Postmästare Ljungberg i Gillberga avstyrkte och poststyrelsen avlog framställningen.

Med oförändrat årsarvode 300 kr övertog Hellgrens dotter Helena Sophia poststationen med 1892 års ingång. Från den 1 september 1901 överlät hon den till Charlotta Cecilia Hellgren, som lyckades få årsarvodet höjt till 400 kr från den 1 oktober 1904. Detta kom efterträdaren, fröken Beda Westlind, till godo, när hon tog över poststationen med 1906 års ingång.

Nils Ernst Gottfrid Andersson, som varit lantbrevbärare på linjen Norra Fjöle - Byn blev poststationsföreståndare i Norra Fjöle den 1 juli 1945 och fick uppleva poststationens sista dag den 11 maj 1968. Han blev därefter anställd som föreståndare för poststationen i Klässbol.

Glava

I ett brev till länsstyrelsen den 8 december 1874 informerade poststyrelsen om fattade beslut angående de poststationer och postföringslinjer, som behövde inrättas på grund av att kronbrevbäringsansvaret flyttades över på postverket. Det var fråga om poststyrelsens godkännande av kontrakt med personer som skulle svara för nya åtaganden. Förslagskontrakt hade skickats av länsstyrelsen i brev till poststyrelsen den 14 oktober samt den 5 och 19 november 1874.

Enligt detta brev utsågs handlanden Johan August Tausen till föreståndare för den poststation som öppnades med 1875 års ingång i Glava. Hans årsarvode var fastställt till 240 kr. I ett brev till poststyrelsen den 28 september 1876 begärde han att få detta höjt till 400 kr. På hans brev antecknade handläggaren i Stockholm den 23 oktober 1876 *"Har kontrakt - vanligt förfarande"*. Det rutinemässiga var att sökanden informerades om att någon ändring i gällande kontrakt inte kunde göras, såvida den inte föregicks av uppsägning. I ett nytt brev den 6 november 1876 sade Tausen därför upp sig. Vanligtvis brukade poststyrelsen begära förslag från länsstyrelsen på annan lämplig föreståndare som ville åta sig ansvaret för poststationen med lägre ersättning än den begärda. Så blev inte fallet denna gång, utan poststyrelsen medgav höjning av årsarvodet till 400 kronor, sedan postmästare Andersson i Gillberga hade förordat ansökan på grund av att *"poststationen i Glava är ibland de besvärligaste och av större omfång"*.

Med samma årsarvode, 400 kr, övertog fröken Anna Charlotta Tausen poststationen den 1 augusti 1900. Hon fick efter hand bättre villkor med etappvisa arvodeshöjningar, t ex till 660 kr från 1917 års ingång. Hon fick också vara med om den förändringen att ersättningen inte längre betalades ut enligt betingssystem utan efter reglerade grunder. Den 1 april 1928 efterträddes hon av Anna Gustafsson, som senare fick efternamnet Fagergren. Hon skötte också telefonväxelstationen i Glava. När hon gick i pension den 1 december 1965, byttes poststationen ut mot en postexpedition. Elsa Jansson blev föreståndare för denna med titeln stationsmästare.

Omorganisationer medförde centralisering av postdistributionen i Sölje och Hillringsberg till Glava med den följd att nya lokaler behövdes för att rymma lantbrevbärarna. Avtal om sådana tecknades och i Glavabygdens centrum uppfördes ett nybygge, till vilket man kunde flytta in med oktober månads början 1973. Samma årtionde började de nya vindarna blåsa och postexpeditionen förvandlades till ett sk postställe. Med ny terminologi kallades det postkontor från 1986 års ingång.

Projekt "Nät 92" medförde ändring år 1994. Postkontoret lämnades på entreprenad och kontrakt tecknades med sågen i Glava om postservicen. Det skildrades i personalbladet "Kassa-revyn" så som framgår av urklippet nedan, Från den 1 april 1996 ändrades serviceformen åter och det blev ett "vanligt" postkontor i Glava. Se även s 9. Under sin "storhetstid" skötte posten i Glava om postutväxlingen med postombuden i Hagafors maj 1937 - mars 1944), Gränsjön (mars 1939 - april 1968) och Semneby (augusti 1941 - september 1945).

Utökade öppettider och tillgång till fax - det blev resultatet när sågen i Glava tog över postverksamheten.

För invånarna i Glava i Värmland blev det inte någon större förändring sedan sågen tog över Posten. Postkontoret finns kvar i de gamla lokalerna med samma öppettider som tidigare, ja, man har t o m förlängt med en timmes kvällsöppet varje tisdag. Lantbrevbärarna är också fortfarande inhyrda i lokalen. Dessutom har sågen köpt in en fax till "sitt" postkontor för att ytterligare förbättra servicen, så nu kan man både faxa och kopiera på Posten i Glava. Det är inte så konstigt att ortsbefolkningen tycker att allt har ordnat sig på bästa sätt.

Varje morgon går någon av de anställda på sågen till Posten för

att sortera in posten i boxarna och pricka paket. Sedan kommer Margareta Asservall, som sågen har anställt för att sköta om Posten när den är öppen. Meningen var att ytterligare en person skulle utbildas för jobbet, men så blev icke fallet. Därför höll det på att bli väldigt kritiskt när Margareta för en tid sedan fick lunginflammation. Som tur var ställde de tidigare postkassörerna i Glava då upp och situationen redde ut sig. Sågen kommer dock att anställa en person till så småningom.

Margareta, som tidigare jobbade på en resebyrå, tycker det är trevligt och roligt att få sköta Glavas Post i Butik.

- Jag uppskattar den dagliga kontakten med lantbrevbärarna, det gör att jag inte blir så ensam på mitt jobb, säger hon.

Text och foto: Ewa Anespång

Margareta Asservall tycker det nya jobbet är roligt.

Högerud

Klockaren Johan Nilsson antogs till föreståndare för poststationen i Högerud, som öppnades med 1875 års ingång. Hans årsarvode på 200 kr täcktes av första verksamhetsårets frimärksuppbörd på omkring 294 kr men poststationen hörde ändå till dem vars fortvaro kunde diskuteras. Postinspektör Karl Zetterberg i Karlstad gjorde en sammanställning över sådana stationer och skrev till poststyrelsen den 18 februari 1876 bland annat, att "av de å bemälda uppgift upptagne stationer äro Avelsäter, Eskilsäter och Högerud belägna vid äldre postlinjer, vadan någon annan utgift för dessa stationer än avlöning åt föreståndarna icke ifrågakommit, varigenom ock postverkets inkomster överstigit utgifterna". Rapporten gjordes för bedömning om det fanns några poststationer som på grund av alltför liten omsättning skulle kunna bytas ut mot enklare anordningar, t ex genom expedition av lösväskor. Så var inte fallet med någon poststation inom Värmland vid detta tillfälle.

Poststationen låg i Yppersbyn, men försök gjordes att få den flyttad till hemmanet Högerud, som låg i kyrkbyn och vid gästgivaregården. Den framställning som gjordes i detta ärende den 12 november 1890 remitterades av poststyrelsen till postmästaren i Gillberga. Denne lät poststationsföreståndare Nilsson uttala sig, varvid det framkom att en handlande låg bakom förslaget om flyttningen. Postmästare Nils Svensson i Gillberga anmälde därefter till poststyrelsen att dåvarande läget var det lämpligaste och poststyrelsen lämnade ärendet utan åtgärd.

Det blev flyttning så småningom, för med 1904 års ingång övertog handlanden Leander Rudin poststationen i Högerud med oförändrat årsarvode, 200 kr. Han förhandlade sig emellertid snart nog till en höjning till 300 kr (enligt kontrakt den 22 februari 1905). Med detta nöjde han sig inte länge utan sade upp sig i ett brev till poststyrelsen den 29 september 1906 med tillägget att han var villig fortsätta om han fick 500 kr i årsarvode.

Postinspektionen kontaktade kronofogden. Efter länsmannens undersökning konstaterade han det inte fanns någon annan som var villig att ta sig an poststationen med oförändrat årsarvode. Postinspektionen skrev då till poststyrelsen och begärde att få dra in poststationen. Innan poststyrelsen hunnit fatta beslut, kom det ett par klagoskrivelser från postkunder som ryktesvis fått reda på planerna. En tjänsteman vid postinspektionen for till Högerud och lyckades vidtala komministern Gustaf Fredrik Leopold Nilsson att överta poststa-

tionen med 400 kr i årsarvode. Hans antagande medförde flyttning av denna "omkring 5 kilometer från sin nuvarande plats till den del inom församlingen, varest, förutom komministern och kommunalnämndens ordförande, övriga sockentjänstemän äro bosatta". Därför måste den befintliga lantbrevbäringslinjen Högerud-Taseboda omregleras.

Till Postinspektionen i Västra Postdistriktet.

Udöcknad, förutvarande lantbrevbärare i Högerud erbjuder mig härmed att i händelse lantbrevbäringslinjen bli omreglerad enligt Komminister Hillboms förslag åtaga mig lantbrevbärningen i densamma till samma pris som å den linje jag nu haft eller omkr 10 öre per kilom., hvilket skulle för den väglängd jag finge att gå, 245 kilometer bli på två personer 45 öre för varje fullbordad tur.

Högerud den 27 dec. 1906.

Marthinus Olsson Lindahl

Poststationens flyttning medförde längre körsträcka för lantbrevbäraren.

Nu åtrade sig Leander Rudin och erbjöd sig i ett brev den 22 december 1906 att vara kvar som poststationsföreståndare om han fick arvudet höjt till 400 kr. Postinspektör Otto Schütz i Göteborg kommenterade detta med här återgivet utdrag:

Äfven om Rudin hittills skött poststationen till allmänhetens belåtenhet torde han, med hänsyn till sitt oförsynta uppträdande efter uppsägningen af nu gällande kontrakt, hafva dokumenterat sig såsom synnerligen olämplig att bibehållas i någon slags funktion inom Postverket. Göteborg den 29 december 1906.

O. Schütz

Så småningom skulle Leander Rudin tas till nåder och poststationen återflyttades till hans affär den 1 juli 1913, då hans årsarvode blev 400 kr. Han var nu länge i tjänst och fick på egen ansökan avgå med 1947 års ingång, då 75 år gammal. Hans efterträdare blev Maja-Lisa Bjöhle, senare med efternamnet Myhrberg. Poststationen ersattes med bilåkande lantbrevbäring i samband med postverkets övergång till en ny transport- och sorteringsorganisation den 12 maj 1968.

1875-01-01--1967-04-29
Namn Högsätersby 1876-01-01--1896-03-31
Namn Häljebol 1896-04-01--1967-04-29

Högsäter

Handlanden J H Osterman föreslogs av länsstyrelsen till föreståndare för den poststation som öppnades med 1875 års ingång i Högsäter. Kontraktet skrevs följdriktigt med honom och han fick 240 kr i årsarvode, vilket efter framställning höjdes till 400 kr enligt poststyrelsens beslut den 19 juni 1876. Då hade poststationen redan hunnit få efterleden "by" för att den skulle kunna skiljas från den dalsländska poststationen med namnet Högsäter, vilken hade öppnats samtidigt. Den namnändringen genomfördes med 1876 års ingång, då inte mindre än 33 poststationers namn ändrades för att skapa möjlighet att undvika felsortering av post på grund av orters namnlighet. Inom Värmlands län ändrades då förutom namnet på poststationen i Högsäter också namnet på poststationen i Björneborg till Björneborgs station, poststationen i Norbro till Värmlands Bro och poststationen i Wall till Wisnum.

I samband med Ostermans löneförhöjning 1876 diskuterades möjligheten att dra in poststationen Högsätersby. Postmästare Andersson i Gillberga uttalade i ett brev den 29 april 1876 till poststyrelsen, "*dels att stationen är belägen endast en mil från härvarande postexpedition och i samma socken, dels att det icke finnes någon tjänsteman där som behöver begagna sig av densamma, ej heller anser jag den vara behövlig för kronobrevbäring, enär ortens kronolänsman har sin post på expeditionen härstädes samt är boende endast 1/4 dels mil härifrån, så vågar jag mig yrka tillstyrkande av poststationens i Högsätersbys indragning*".

Detta föranledde poststyrelsen att kontakta länsstyrelsen. Därifrån begärdes ett uttalande av kronofogden, som bl a uppgav följande: "*För fjärdingsmännen i detta distrikt är poststationen Högsätersby till belägenheten särdeles lämplig och nästan outhärlig, ty, därest indragning av denna poststation kommer att äga rum, skulle dessa tjänstemän nödgas hämta sin post på den därefter närmast belägna Gillberga postexpedition, dit vägen för dem bleve 1, ända till 2½ mil, vilket synes bliva oskäligt långt, då fjärdingsmännen äro anbefallda att minst var fjärde dag å postanstalten efterhöra och avhämta till dem ankommande tjänstebrev*". Sedan länsstyrelsen åberopat detta yttrande beslöt poststyrelsen den 19 juni 1876 att poststationen skulle finnas kvar och att Osterman skulle få löneförbättringen.

Alfred Liedén efterträdde Osterman men flyttade år 1888 till Säffle och följdes av apotekaren Alexander Theodor Hallbergh som föreståndare för poststationen från den 1 maj 1889. Efter dennes död i januari 1896 vikarierade hans änka Gerda Hallbergh under en period då flyttning av poststationen fördes på tal. Mot detta vände sig i ett brev den 14 februari 1896 till postmästare Leonard Groth i Säffle ett antal personer som bodde närmast poststationen. Den fanns även efter Hallberghs död kvar i apoteket. Groth hade på eget bevåg gjort upp med Carl Nilsson i Södra Högsäter om att poststationen skulle förläggas vid det sockerbruket och för den ifrågasatta poststationsföreståndarens räkning tecknat ett kontrakt.

Medveten om detta skrev kaptenen och chefen för Gillbergs kompani Chr. Fleetwood till postinspektionen i Göteborg. Han framhöll, "*att belägenheten å det så kallade Sockerbruket inom Södra Högsäter är högst olämplig, då söder om poststationen det ej finnes mera än en person som har sin post på Högsätersby, att hemmanen Helgebol, Helsbeck, Magnebyn, Speked m fl. som hava den största posten på kontoret, få längre och obekvämare väg till poststationen,*

att jag, boende å Magnebyn, för egen del har omkring 400 st tjänstebrev och 100 st privatbrev med ankommande och lika många med avgående post per år,

att god lägenhet och till billigare pris finnes i Helgebol och poststationen då komme mest möjligt centralt,

att avståndet från ångbåtsbryggan, om poststationen lägges i Helgebol, ej bliver mycket längre än till den nu av postmästaren i Säffle utsedda platsen".

Postinspektören remitterade brevet till postmästarna i Gillberga och Säffle för yttrande var efter annan. Den sistnämnde skrev ett brev till postinspektionen innan han hade hunnit få remissen, som först gick till kollegan i Gillberga. Detta brev från Groth andades oro men innehöll också ett sakskaäl för poststationens förläggning till den av honom utsedda platsen, nämligen större närhet till ångbåtsbryggan.

Brevet återges i sin helhet i förminskad reproduktion på nästa sida jämte avskrift av ett brev till postinspektören från den föreslagna poststationsföreståndaren fröken Örn, för vilken postmästare Groth hade tecknat kontrakt utan att hon varit närvarande.

Groths kollega i Gillberga, postmästare Nils Svensson, uttalade i sitt remissvar till postinspektionen sin "skarpa protest emot att få poststationen förlagd till Södra Högsäter". Detta motiverade han med flera skäl och pläderade för poststationens flyttning till Häljebol. Han berörde också frågan om poststationens namn:

"Som önskemål är uttalat få Högsätersby poststation namnförändrad till Heljebol. Ofta förekommer att å försändelser, vilka bort expedieras till Högsätersby poststation, påskrivits adress Högsäter och härigenom bliva dessa avsända till Tängelanda och betydligt försenade".

Poststationen med namnet Tängelanda låg i Högsäters socken i Dalsland och hade under tiden januari 1875 - september 1887 haft namnet Högsäter.

När postmästare Groth fick läsa postinspektionens remiss, vidhöll han i svaret sin åsikt att det var olämpligt att förlägga poststationen till Häljebol, "ty poststationens läge uti hemmanet Södra Högsäter är från alla synpunkter det enda riktiga, dels belägen nära stor korsning och ångbåtsbrygga, varest finns stor grosshandel, öppen salubod och apotek för att ej omnämnda en stor del korrespondenter, som bo dels på andra sidan älven".

Groths uppfattning delades av kronofogden. I ett brev till postinspektören den 24 februari 1896 framhöll han "den fördel som varit förenad med poststationens hittillsvarande lägen nämligen att post därifrån kan sommartiden lätteligen avlämnas och hämtas vid den i närheten belägna Högsäters ångbåtsbrygga från där dagligen tilläggande postförande ångfartyg, vartill kommer att Högsäter är beläget vid föreningspunkt för trenne landsvägar, varå post befordras, vadan mig synes att förändringen ifråga komme att lända till mer skada än gagn". På särskild fråga från postinspektören uppgav kronofogden en vecka senare "att för fortkomst av tjänstepost är likgiltigt huruvida poststationen finnes i Högsäter eller därtill närbelägna Heljebol, helst om lokal å förstnämnda plats icke kan, såsom hittills, erhållas centralt vid korsvägen och ångbåtsbryggan".

Därmed hade Leonard Groth förlorat ett stöd och slutet blev att postinspektionen i sin framställning den 16 mars 1896 till poststyrelsen föreslog poststationens flyttning och namnändring till Heljebol. Detta förslag innehöll en reservation, nämligen att kontrollör Adolf Malmgren vid postinspektionen på ort och ställe skulle undersöka vilket alternativ som var bäst. Denne förordade i sitt brev till poststyrelsen den 18 mars 1896 postinspektionens förslag. Poststyrelsens beslut den 24 mars 1896 följde detta och den 1 april 1896 flyttades poststationen till Häljebol, där postbiträdet Ehrnfrida Katarina Lovisa Örn antogs till föreståndare med 600 kr i årsarvode.

Med underrättelse af Mr. Postmästaren den
17 dennes skänker att jag
vill sammanställa upplysning om före af
mig i Högsätersby auktionell förkän-
het. Fröken Örn redat för under
föreståndare reparation och har jag
garanterat för att den skenue förkyres
för att är! Skenue nu för flyttning
till Heljebol, jag är olämpligt
och en del till på lång väg från
Ångbåtsbryggan, så jag jag ett
vaterligt tyra om min föreståndare
och af mig utsatta förkänhet, vilket
vare på kort. Skänker att jag
underrättelse af nämnda Mr. Postmästaren
med Högsätersby station, utan att den
jag tillförlitliga i Högsäter
Postmästaren i Dalsland den 19 februari 1896
L. Groth

Postmästare Leonard Groth hade förhastat sig när han vidtalade Carl Nilsson i Södra Högsäter att reparera sin fastighet för den blivande poststationsföreståndarens räkning. När Ehrnfrida Örn, som av postinspektionen föreslagits till poststationsföreståndare efter den avlidne apotekaren, fått veta detta, vände hon sig i ett brev den 23 februari 1896 till postinspektör Otto Schütz. Hennes brev började med följande rader: "Den 19 dennes mottog jag av Postmästare Groth hyreskontrakt å lägenhet för poststationen i Högsätersby. Enligt mitt förmenande är detta hyreskontrakt mycket ofullständigt, då dess läge på intet vis är däri omnämmt, till exempel, om det är beläget i övra eller undervåningen, eller i någon uthuslägenhet. Av vikt är även för en poststation att den ej ligger för avsides från andra bostäder, då den i så fall kan bliva otillräckligt skyddad för inbrott. Inte står något i kontraktet att där finnes källare eller något som helst förvaringsrum. Därför är jag mycket tacksam att Herr Postinspektören vill taga de billigare hyresanbudena i övervägande, där kanske belägenheten är mera betryggad och bättre lägenhet erbjudes. För min del bor jag lika gärna om ej hellre i Heljebol, som här ligger mera centralt för befolkningen än Högsätersby".

Fröken Örn blev uppsagd av sin hyresvärd från den 1 april 1903 och skrev direkt till poststyrelsen med anhållan att få flytta poststationen till Högsäter. I ett separat brev gjorde hon följande tillägg i tron att hennes ansökan skulle underställas postmästare Groth i Säffle och även föranleda ett yttrande av dennes svåger kronolänsman Lindh: "Båda komma antagligen avstyrka förflyttningen av poststationen, den förra till förmån för den senare, som då får omkring 1 kilometer längre väg. Posten hämtas för det mesta med åkande bud omkring 11 månader av året. Alla rika bönderna i Heljebol förena sig nog om ett avslag. Därför anhåller den svagaste parten vördsammast och ödmjukligen på det enträgnaste att Kungl. Poststyrelsen ville låta någon komma hit upp och hjälpa mig".

Det var tydligen bäddat för en ny konflikt, men den rann ut i sanden. Poststyrelsen lade fröken Örn's förtvivlade brev ad acta "såsom ej påkallande vidare åtgärd", sedan postinspektionen avgett följande remissvar:

Återställande remissakten med Dn:r 1620, Trafikbyrån, innefattande framställning om poststationens i Heljebol förflyttning till Högsäter, får jag vördsammast hemställa att denna fråga måtte få bero i afvaktan på ny anmälan. Efter aflåtandet af framställningen lyckades nämligen den sökande erhålla lägenhet i Heljebol, där poststationen har lämpligare läge än i Högsäter. Göteborg den 16 september 1903.

O. Schütz

Fröken Örn efterträddes med 1908 års ingång av fröken Maria Kjällarson. Efter hennes död i oktober 1909 antogs Anna Eriksson till föreståndare och den 1 april 1920 tog Agda Amalia Andersson över. Hon avgick den 1 april 1956 och under en kort period tjänstgjorde Eva Sofia Åström, varefter Göta Maria Andersson svarade för poststationen från den 17 juni 1957. I anslutning till hennes pensionering drogs poststationen in med april månads utgång 1967.

1875-01-01--1967-04-29

Långserud

Poststyrelsens brev till länsstyrelsen i Karlstad den 8 december 1874 med redovisning av godkända avtal med anledning av kronobrevbäringsreformen innehöll uppgiften att handlanden Carl Bäckström antagits till föreståndare för den poststation som skulle öppnas i Långserud med 1875 års ingång. Avtalet gav honom 300 kr i årsarvode. Poststationen låg utmed den ca 10 mil långa postlinjen mellan Åmål och Ottebol. För den linjen tillämpades i november 1878 här återgiven tidtabell, med avstånden angivna i "gamla mil".

		Ottebol—Åmål.			
M. Th.	— 12,30 e. m.	Ottebols poststation	Th. S.	6,30	— f. m.
M. Th.	1,15 2,0 e. m.	Frøbols gästgivaregård	Th. S.	5,9	5,15 f. m.
M. Th.	3,15 4,0 e. m.	Elgå poststation	Th. S.	3,0	3,15 f. m.
M. Th.	5,30 5,15 e. m.	Töresbols gästgivaregård	Th. S.	1,15	1,30 f. m.
M. Th.	7,30 7,15 e. m.	Glafræ poststation			
M. Th.	9,0 9,30 e. m.	Stafsås poststation			
M. Th.	10,15 10,30 e. m.	Vestra Stömne gästgivaregård			
T. F.	12,30 12,15 f. m.	Heljebols gästgivaregård			
T. F.	2,15 2,50 f. m.	Högsäterby poststation	O. L.	11,15	11,30 e. m.
T. F.	3,30 — f. m.	Gillberga postexpedition	O. L.	—	10,0 e. m.
		Långseruds poststation	O. L.	6,9	— f. m.
		Stanskoys poststation	O. L.	5,0	5,15 f. m.
		Moviks poststation	O. L.	2,15	3,0 f. m.
		Åmåls postkontor	O. L.	1,9	1,15 f. m.
			T. F.	—	12,0 natt.

Några av invånarna i Silleruds socken, nämligen de som bodde i trakten av Grinsbyn, fick sin post i lösväskor från Långseruds poststation. Därigenom kunde de få posten snabbare av den passerande postföraren på dennes väg till Silleruds sockens egen poststation som låg i Trubbyn. Innehavarna av en av lösväskorna skrev i december 1889 till poststyrelsen och bad att få en poststation inrättad i hemmanet Myrås i Grinsbyn. Under den följande remissbehandlingen visade sig poststationsföreståndare Carl Bäckström i Långserud synbarligen orolig för att mista något av sitt trafikunderlag för den händelse förslaget skulle gå igenom. Han inledde sitt avstyrkande av framställningen på följande sätt:

"Onekligen vore det bekvämast för allmänheten om en poststation inrättades i varje hemman. Att förlägga en poststation i Grinsbyn tycks vara helt och hållet obehövt, emedan denna trakt betjänas genom begagnandet av högst fyra lösväskor från Långserud".

Även poststationsföreståndare Anna Lundin i Sillerud avstyrkte framställningen med påpekandet att ansökan var "överdriven och vilseledande". Postmästare Nils Svensson i Gillberga avstyrkte också, varefter poststyrelsen lämnade framställningen utan avseende.

I december 1892 övertog handlanden Axel Edgar Bäckström ansvaret för poststationen i Långserud. Han följdes den 1 juli 1906 av fröken Ester Sofia Fernlöf, som från 1913 års ingång fick årsarvodet höjt till 480 kr (diarienummer 1 b 2325/12). Hennes efterträdare den 1 april 1921, Ivar Reinhold Jakobsson, behövde inte bekymra sig om att bevaka arvodets storlek, för med betingssystemets avskaffande blev arvoden reglerade efter ett enhetligt system för hela landet.

Ivar Reinhold Jakobsson fick uppleva en positiv utveckling för poststationen, som höjdes till postexpedition den 1 december 1951. Han blev då löneplansanställd och fick titeln stationsmästare. Karin Elisabet Hasseläng tog över postexpeditionen den 1 augusti 1959. Utvecklingen var emellertid inte tillräckligt kraftig och postexpeditionen ersattes med maj månads ingång 1967 med lantbrevbäring i kombination med ett postombud, vars post expedierades över Värmlands Nysäter. Postombudet avvecklades med september månads utgång 1974.

I 1990-talets system att efter viss kvotering acceptera indragna poststationers namn i postadresserna blev postnamnet Långserud återinfört den 1 april 1993. Man behövde inte längre skriva Värmlands Nysäter i adressen, utan det räckte med postnummer och Långserud, som efter poststationens indragning bara varit en underadress.

Svanskog

Lantbrukaren Johan Jansson blev föreståndare för poststationen med namnet Svanskog som öppnades med 1875 års ingång i Slängsered, Södra Skarbol. Han fick 230 kr i årsarvode. Han fick från 1906 års ingång ett personligt tilläggsarvode på 100 kr, något som var tämligen vanligt för poststationsföreståndare med lång och trogen tjänst. Från och med september 1911 överfördes befattningen till verkmästaren Andreas Ullström, varvid poststationen flyttades till Kyrkvägen i Svanskog. Årsarvodet höjdes 1915 till 420 kr och till 500 kr följande år. Den 1 juli 1918 blev fröken Hilda Elisabet Broström föreståndare, följd redan den 1 oktober 1920 av Johan Fredrik Klint. Det var hans dotter Edit Valborg Fredrika, som i verkligheten skötte postgöromålen och till henne överfördes kontraktet formellt med 1934 års ingång. Hon hade under mellantiden fått efternamnet Wahlström.

Poststationen hade under Klints period legat i sockenstugan men den flyttades 1934 till Wahlströms nybyggda fastighet och fanns kvar där till 1963. Under mellantiden hade fru Wahlström hunnit få titeln stationsmästare genom att poststationen fick status av postexpedition från den 1 oktober 1951. Efter fru Wahlströms avgång blev Joel Sjöberg stationsmästare och fick uppleva postexpeditionen i nya lokaler i Svanskogs centrumhus 1967. Med 1970-talets nya organisation blev dess benämning (lokal)postkontor. I projekt "Nät 92", vars tidiga start omtalas sist i avsnittet om Ökne (Värmlands Nysäter), blev postkontoret överlämnat på entreprenad enligt systemet "Post i butik" till Smyckekeckjan HB.

330.

Värmlands Nysäter—Svanskog.

(26 km.)

(Fr. 1. 4. 11.)

MOFL	2 ¹⁵	Värmlands Nysäter 333 Långserud 331..... Svanskog	MOFL	10 ⁰
MOFL	4 ¹⁵ 8		MOFL	9 ⁰
MOFL	6 ³⁰ 18		MOFL	6 ¹⁵

Denna post får ej affärdas från Värmlands Nysäter förr, än hufvudposten från Sjöföle (333) anländt.

Värmskog

Mamsell Ida Silvius blev föreståndare för poststationen i Värmskog, som öppnades med 1875 års ingång. Hon fick 240 kr i årsarvode, detsamma som efterträdaren i augusti 1877, handlanden Per Adolf Boqvist. Efter dennes död 1878 övertog änkefru Hilda Boqvist kontraktet och fick från 1885 årsarvodet höjt till 300 kr.

Handlanden Carl Emil Boqvist blev poststationens formelle föreståndare den 1 juli 1902. Han följdes den 1 juli 1908 av fröken Teresia Lundin, som från den 1 oktober 1914 kunde räkna med en årsersättning på 450 kr (diarienummer 1 b 1947/14).

Poststationen övertogs den 1 april 1957 av Ulla Karin Ingegerd Ryding och avvecklades i samband med införande av en ny transport- och sorteringsorganisation den 12 maj 1968.

Lönnskog

Med handlanden August Carlsson som föreståndare öppnades en poststation i Lönnskog vid 1886 års ingång. För förbindelserna med omvärlden inrättades en gångpostlinje från Långseruds poststation med två turer i veckan enligt här återgiven tidtabell.

409, III.						
Långserud—Lönnskog.						
(Gångpost.)						
(Från den 3 januari 1886.)						
S. Th.	—	12,30		Långseruds poststation	S. Th.	11,30
S. Th.	4,0	—	1,3	Lönnskogs poststation.....	S. Th.	—
						8,0

Poststationen lydde vid inrättandet under postmästaren i Gillberga, men efter avvecklingen av förvaltningsområdet för Gillberga överfördes poststationen till Säffle postkontors område den 1 juli 1896.

Karl Rudolf Karlsson övertog poststationen med 1905 års ingång och fick från den 1 oktober 1908 det ursprungliga årsarvodet på 120 kr höjt till 180 kr. August Heribert Lönne ansvarade för poststationen under perioden augusti 1913 - juni 1917, varefter arrendatorn Enok Lindskog fick kontrakt om dess skötande (diarienummer 1 b 2177/17). När denne avgick den 1 oktober 1945 blev Elsa Lindskog föreståndare. Efter hennes pensionering den 1 juli 1966 uppehölls befattningen på vakans tills poststationen kunde dras in med april månads utgång 1967.

Klässbol

En poststation öppnades den 1 februari 1896 i Klässbol med handlanden Arvid Eriksson som föreståndare. Hans årsarvode på 100 kr höjdes till 200 kr den 1 april 1899. Efter hans frånfälle i juni 1903 överläts kontraktet på änkefru Anna Maria Eriksson och från 1905 års ingång blev handlanden Nils Adolf Johannisson föreståndare.

Den 1 juni 1916 övertog mjölnaren David Kihlström poststationen men redan den 1 augusti 1917 trädde änkefru Hilma Olsson till. Hon var också växeltelefonstationsföreståndare. Fröken Dagny Elvira Olsson följde henne i juli 1938. Trettio år senare blev Nils Andersson föreståndare. Han hade dessförinnan varit både lantbrevbärare och poststationsföreståndare i Norra Fjöle.

Efter hans avgång i februari 1973 organiserades poststationen som ett postställe, eller postkontor som det kallades från 1986 års ingång. Letty Grönvall blev ansvarig för dess skötsel och delade senare ansvaret med Liv Kjemperud. I juni 1993 lämnades postkontoret över på entreprenad till ICA-butiken, där Carina Koppfeldt och Björn Behrns fick ta ansvar för samhällets postservice.

1898-03-01--1970-03-14

Lenungshammar

Vid den ordinarie kommunalstämman med Glava församling i sockenstugan den 28 oktober 1897 behandlades en skrivelse från skolläraren Johan Nilsson i Lenungshammar, undertecknad av ett stort antal andra personer i trakten med begäran att kommunalstämman skulle förorda inrättande av en poststation. Detta gjordes enhälligt och en formell framställning till poststyrelsen remitterades till postinspektionen i Göteborg.

Johan Nilsson hade tidigare arbetat för att få en poststation till stånd men hade då ställt för höga krav. Efter förhandling med postinspektören gick han med på att åta sig befattningen som föreståndare med 50 kr i årsarvode. På postinspektörens förslag antogs han till föreståndare och poststationen öppnades den 1 mars 1898. Posten fördes dit onsdagar och lördagar av den redan tidigare anställda lantbrevbäraren på linjen Glava-Lenungen enligt tidtabellen nedan.

		Glava—Lenungen. (Från den 2 mars 1898.)			
—	6,0	Glava poststation	O. L.	6,30	—
		Öfro Rud			
		Fjell			
		Sebbönoby			
	2,1	Hulta Krono			
		Hulta Skatte			
		Spesserud			
		Gränsjön			
11,15	11,30	Lenungshammars poststation	O. L.	1,0	1,15
11,15	—	Lenungens skjutsstation	O. L.	—	12,15
	0,1	Postföringen å linjen ombesörjes af lantbrevbärare.			
	2,2				

Nilssons årsarvode höjdes 1901 till 100 kr och därefter i etapper så att det från 1917 års ingång uppgick till 300 kr (diarienummer 1 b 4160/16). Den 1 juli 1923 överläts poststationen på fröken Astrid Nilsson, men hon överlämnade den redan efter två år till Olivia Elvira Andersson. Inte heller hon blev så långvarig i postens tjänst och från september 1927 förordnades Karl Johan Karlsson. Den 1 mars 1956 fick Kerstin Sylvia Anita Vikman avtal om poststationen, som efter hand visade sig olönsam. Den drogs in den 14 mars 1970, ersatt med bilåkande lantbrevbäring.

1919-11-01--1965-04-30

Glava glasbruk

Postdirektören i Göteborg anmälde i ett brev till poststyrelsen den 16 september 1919 att han under en tjänsteresa i trakten mellan Arvika och Säffle på båda sidor om Glafs fjorden för undersökning av eventuellt behov av förbättrade förbindelser hade besökt Glava glasbruk och blivit övertygad om att en poststation vid glasbruket var "av behovet starkt påkallad". Posten kunde befordras dit och därifrån på brukets decauvillebana till lastageplatsen Bergsviken.

Poststyrelsen biföll framställningen den 10 oktober 1919 och med förre sergeanten och polismannen Aron Secund som föreståndare öppnades poststationen den 1 november 1919. Han följdes den 16 augusti 1923 av glasblåsaren Oskar Evensson, som i sin tur lämnade över den 1 oktober 1926 till Fritz Erland Evensson. När denne tillträdde befattningen som poststationsföreståndare i Segmon, blev Karin Maria Johansson föreståndare vid poststationen Glava glasbruk den 1 september 1943. Den 1 juli 1945 övertog Astrid Pella Maria Nilsson poststationen. Hon hade varit föreståndare för poststationen i Lenungshammar 1923-1925 och Norra Fjöle sedan 1942 års ingång. När hon avgick med årligt understöd den 1 juli 1964, hölls befattningen vakant tills poststationen kunde dras in med april månads utgång 1965.

1924-05-01--1968-09-30

Hynboholm

I Hynboholm öppnades en poststation den 1 maj 1924 med handlanden Per Söderholm som föreståndare. Poststationen låg under de tre första åren i affären på Hynboholms gård men flyttades senare till närheten av Hynboholms anhalt, där Per Söderholm lät uppföra en fastighet. Där blev poststationen kvar till indragningen.

Efter Per Söderholms död vikarierade Mats Söderholm två månader och blev ordinarie innehavare av befattningen den 1 maj 1947. Han avgick den 1 juni 1967, varefter befattningen hölls vakant i avvaktan på resultatet av en utredning om ny organisation. Astrid Blomqvist svarade för servicen under vakansperioden. Den nya organisationen blev klar den 1 oktober 1968 och innebar indragning av poststationen. Ortsborna blev i stället betjänade av lantbrevbärare Magnhild Johansson, vars linje ändrades att utgå från Karlstad.

Mera om värmländsk posthistoria

Värmländsk posthistoria har hittills (januari 1995) behandlats i nedan angivna skrifter. För landet i övrigt finns många andra skrifter med post- och samhällshistoria. En förteckning på de sammanlagt ca 250 titlar som finns att välja bland, rekvireras från

Erik Lindgren, Box 222, 351 05 VÄXJÖ

Titel	pris kr
84. Poststationer vid Nordvästra stambanan	20
183. Kortlivade postnamn i Värmland	20
186. Om posten i Nordmarks socken i Färnebo härad	25
190. Något om posten vid Nordmark - Klarälvens järnväg	25
191. Om posten vid Karlstad - Munkfors' järnväg	25
231. Posthistoria från Säffle	30
240. Posthistoria från Värmlandsnäs	40
241. Posthistoria från Visnums härad	20
242. Posthistoria från Silleruds socken	20
245. Posthistoria från Nordmarks härad	30
247. Posthistoriska glimtar från Kils härad	30
248. Posthistoriska glimtar från Jösse härad	30
249. Något om posten vid Östra Värmlands järnväg	40
250. Posthistoria från Färnebo härad	
251. Posthistoria från Frykdals härad, del 1 (om postanstalter öppnade t o m 1875)	40
252. Posthistoria från Frykdals härad, del 2 (om postanstalter öppnade efter år 1875)	40
253. Posthistoria från Älvdals härad	40
257. Posthistoria från Grums härad	25
258. Posthistoria från Gillbergs härad	30

Priserna inkluderar moms. **Portobidrag** tillkommer med 5 kr för ett häfte, 10 kr för två eller flera häften. Beställningar skickas till
Erik Lindgren, Box 222, 352 05 VÄXJÖ

De posthistoriska skrifterna tillverkas med hjälp av en ordbehandlare, en ljusläda och en kopiator, allt av enklaste slag. Smärre fel kan förekomma i utförandet. Jag hoppas att läsarna har förståelse för detta och accepterar min tanke att med möda framforskade uppgifter är viktigare än utförandet.

Erik Lindgren

1944-04-01--1973-09-29

Hillringsberg

En poststation öppnades i Hillringsberg den 1 april 1944 under en period då lantbrevbäringen ännu inte utvecklats så mycket att den kunde ge tillräcklig service för abonnenterna. Lilly Maria Axelsson blev ordinarie föreståndare den 1 oktober 1946.

Med efterkrigstidens rivande utveckling visade poststationen sig så småningom obehövlig och drogs in med september månads utgång 1973. Lantbrevbärarna hade nu hunnit utbildas och fått befogenheter som motsvarade de som poststationsföreståndarna hade. Anna Olausson var poststationens sista föreståndare. Hon hade före tillträdet 1970 varit postförare på linjen Hillringsberg-Brandströmmen under 16 år.

1945-10-01--1965-04-30

Glava Semnebyn

I Semneby öppnades den 1 augusti 1941 ett postombud. Det anlitas så flitigt att det fanns tillräckligt starka skäl att byta ut det mot en fullständig poststation den 1 oktober 1945. Sedan september 1944 hade handlanden Reinhold Skårud ansvarat för postombudet och blev nu antagen till poststationsföreståndare. Poststationens livstid blev kort. När den drogs in den 1 maj 1965, anställdes Reinhold Skårud som lantbrevbärare på linjen Glava-Brandsbol.